

K a r á c s o n y .

Foglalkoznunk kell a karácsony eredetével és jelentőségével. Először is azzal a váddal szemben, hogy a karácsony nem keresztyén ünnep, hanem pogány ünnep, azt kell megállapítanunk, hogy ebben a vádban van valami igazság. A karácsony szó eredete minden valószínűség szerint egy latin szóra vezethető vissza és pedig az incarnatio-ra, mely testet öltést, testbe születést jelent, azaz a karácsony ünnepe, jelenti annak a ténynek az örömét, hogy Istennek a Fia testbe született. És pedig ebben az időben, az évnek ezen a napján, tehát dec. 25.-én született testbe. Az a kérdés, hogy ez a dátum honnan származik, van-e erre valami biztosíték. Erre a felelet a következő.

Semmi megbízható adat nincs arra, hogy Jézus az évnek melyik napján, vagy melyik részén, vagy évszakban született. Az az állítás, hogy Jézus dec. 25.-én született, az csak a Kr. u. IV. században tűnt fel ilyen általánosan, bár már korábban is találhatunk erre adatot, de nem dec. 25.-ét jelölték ki, hanem egy más napot, amely szintén erre az időtájra esett. Azt is tudjuk, hogy miért éppen ebben az időben keresik az Ur Jézus születése napját. Azért keresték ebben az időben, mert ebben az időtájban több pogány ünnep volt, amelynek jelentőségét összekapcsolták karácsony gondolatával. El fogom mondani ezeket a pogány ünnepeket, hogy lássuk azt, mi hát a karácsony igazi eredete. Egy pogány ünnep volt pl. az egyiptomi napisten születésének az ünnepe, akiről azt tanították, hogy miután a régi napisten meghal, az új napisten ebben az időtájban megszületik minden évben. A régi napistennek a neve: Rá s ennek a gyermeke volt: Horosz. Nos hát, Horosz születése az a nap, amikor az év napjai újra hosszabbodni kezdenek. A legrövidebb nap után következő nap. A legrövidebb nap, tudjuk dec. 21. 25.-e kb. arra a tájra esik. Vagyis az egyiptomiak jól látták azt, hogy a földnek a termékenysége, amely az ő számukra rendkívül fontos volt s amely az akkori világ gabonaraktárává tette őket, összefügg a nap járásával és tudták, hogy a nap erejének növekedése jelenti a termékenységnek is fokozódását és az egész életük erre volt alapozva, hogy az égből jövő meleg megtermékenyíti a földet. Számukra tehát az egyik legfontosabb tény az volt, hogy a nap mikor kapja vissza régi erejét, mikor kezd növekedni, azért a kis Horosz születésének ünnepeét ők külön megünnepelelték. Ez volt tehát az egyiptomiak gondolatmenete. Ezek a régi egyiptomi, babiloni mondák bizonyos körutat tettek meg, úgyhogy átmentek más népek tudatába is, így a föníciai népbe és rajtuk keresztül terjedtek át a görögökhöz és a rómaiakhoz is, úgyhogy a régi egyiptomi és régi babiloni vallásnak a gondolatai feltűntek később a görögök gondolataiban és átkerültek a rómaiakhoz. Egy római ünnep is volt, Saturnus Istennek az ünnepe s azt saturnaliának nevezték. Ez szintén olyan boldog ünnep volt, amikor a régi szép korszaknak a visszatérését várták. Tehát ahogy a nap melege nő, egyszerre növekedni kezdenek a napok és bennük az a gondolat támadt, hogy visszajön a régi meleg, a régi boldogság. Ezt összekötötték nemcsak az évek fordulatával, hanem a régi elmúlt időkkel is és a saturnalia ünnepén a boldogságra visszaemlékeztek; arra az időre, amikor még ezen a földön boldogság volt. Nem volt háború, nem volt rabszolgaság, mert a rabszolgaság a háborúnak a következménye és visszaemlékeztek arra a régi, boldog időre, amikor az emberek szerették egymást. Ezen az ünnepen, a saturnalia ünnepén a rómaiak a rabszolgákat magukkal egyenlővé tették és sokszor az urak szolgálták ki a rabszolgákat, visszaemlékezve arra az időre, amikor még nem volt rabszolga a földön. A rómaiak is azt tanították hogy négy korszakon ment át a világ, arany, ezüst, réz és vas-korszakon; a vaskorszak a jelen idő és ebben folyton fogyott a meleg, de a sziv melege is, mindig hidegült e világ s ebben a sziv melege is mindig hidegült. Lassankint bejött a háború a világba és az emberek boldogtalanok lettek. Abban az időben, az aranykorszakban, amikor ez nem volt, Saturnus uralkodott a világon és nem Jupiter, vagy Zeus. A latin Saturnus más Isten mint a görög Kronos és az ünnepe dec. 25.-e körül volt. Ez egy boldog ünnepnappal, amely visszaemlékeztet egy elveszett, régi időre, amikor az emberek még szerették egymást és ezen a pogányok megajándékozták egymást. A karácsony szerepe valóban egy régi pogány ünnepre vezethető vissza.

A régi germánoknál is volt egy hasonló ünnep, azt Jul-ünnepnek nevezték. Ezen a napon egy fenyőfát, vagy más fát világító, fényes lámpácskákkal, mécsesekkel raktak tele, a fa világított és ezt a fát, mivel a világosságnak, az életnek a képe, az élet fájának tekintették. A Jul-ünnepet ilyen fával ünnepelték és csakugyan a karácsonyfa állításának szokása a németeknél maradt meg és tőlük terjedt el a múlt században más országokban és ide hozzánk is. Ugyhogy az én gyermekkoromban már nagyon elterjedt volt a karácsonyfa, de azelőtt 20-30 esztendővel még nem nagyon állítottak karácsonyfát. A karácsony ünnepét pogány ünnepnek az ideje szerint határozták meg, ez kétségtelen. Jóval később, mint ahogy megállapíthatták volna, hogy Jézus mikor született. A megajándékozás szokása pogány eredetű. A karácsonyfa állítása pogány ünnep. A másik oldal szintén érdekes. Az a felfogás, hogy az emberiségnek valaha jobb dolga volt és az emberiség a boldogság napjaiból süllyedt vissza a boldogtalanság napjaiba, az az emberiség legrégebbi hagyományai közé tartozik. Mindenki tudja, hogy ennek mi az eredete. Onnan indult ki az ember Isten mellől és a paradicsom emlékezete nem vészett ki az ember emlékezetéből. Az a tudat, hogy az ember valaha nagyon boldog volt és innen visszazuhant a boldogtalanságba, az az emberiség legősibb, legigazibb emlékei közé tartozik. Hiszen tudjuk ezt Mózes könyvéből, hogy amikor az ember, Adám és Éva kikerült a Paradicsomból, akkor Isten maga készített ruhát és ez egészen világosan elárulja, hogy hideg helyre jutottak, különben nem bőrből készült volna a ruha. Ez mutatja, hogy az ember még fizikailag is melegebből hidegbe távozott. Hogyha az emberiség a Paradicsomnak a helyét ott az Ararát hegye környékén keresi, meg is érthetjük, hogy az ember akkor, amikor a Paradicsomból, a régi otthonból eltávozott, az otthona elpusztult, a hidegbe került. De százszor inkább a hidegbe jutott lelkileg akkor, amikor először gyűlölt, amikor az első testvér vér folyt a földön. Az emlék tehát, hogy a boldogságból zuhantunk alá, nem pogány emlék, - a pogányok megőrizték, - de ez bibliai emlék. Átváltozott, más alakot öltött, de igazságot tartalmaz és ez bibliai igazság. Az a szokás, hogy a pogányság ezen a napon megajándékozták egymást, a szeretet kétségtelen jele. Tehát az elveszített meleg otthonnak is, az elveszített meleg szeretetnek is az emléke ott volt az emberekben, de ez sem pogány emlék. A pogányok megőrizték, de az emberiség legrégebbi emlékei közé tartozik, hogy valamikor az emberek szerették egymást és azután a gyűlöletbe zuhantunk alá.

Ott van a harmadik kérdés, a karácsonyfa kérdése. Igaz, hogy germán szokásra vezethető vissza, igaz, hogy a germán pogányok rakták tele abban az időben a Jul-fát, ez igaz. De a germánoknál ez a fa az életfáját jelképezte. Már pedig, hogy ha a régi idők hagyományaiba visszamegyünk, akkor nyomon követhetjük azt, hogy az életfájának az emléke a legrégebbi vallásos emlékek közé tartozik. Berlinben láttam egy régi cserepet, amelyet asszír könyvtárból ástak ki és két beszélgető embert, egy férfit és egy asszonyt ábrázol; közöttük ott van egy pálmafa, az asszony háta mögött ott tekergőzik a kígyó. Az az ősrégi, ezer éves emlék mutatja az assziroknak a tudatát arról, ami benne van a mitológiájukban: hogy volt egy fa és az összeköttetésben volt valaha a kígyóval. Hogyha ezeket a dolgokat összevetjük, akkor kétségtelenül rá kell jönnünk arra, hogy itt is valami olyan emlék maradt meg az emberekben, ami mélyen bevésszódott az ember tudatába. Lehetetlen, hogy az életfájának tudata kiveszett volna az emberek lelkivilágából akkor, amikor a halálnak a tényét annyiszor elénk állították, hogy valamikor nem kellett félni a halál közeledésétől. Ugyhogy az életfája szintén az emberiség legősibb és legdrágább emlékei közé tartozik. Ha pedig ez így van, és mindezeket a tényeket a Biblia lapjain ott találjuk, és azt tapasztaljuk, hogy a pogányok emlékei mindazt megőrizték, amely a világ minden részén előfordul, akkor azt kérdelem, miért kell nekünk a karácsonyt pogány ünnepnek tekintenünk. Hiszen ezek a gondolatok mind a Biblia gondolatai. Régi, igaz gondolatok és hogyha mi ezekhez a régi, igaz gondolatokhoz visszatérünk és ezeket felemlítjük, akkor a magunkét vesszük

át a pogányoktól. Egyáltalán nem kell mindazt, amit a pogányok gondoltak, tanítottak, úgy tekinteni, mint mindenestül fogva rosszat, szennyest, sátánit; mert egy egész csomó jó gondolat maradt meg tőlük összekeverve tévedésekkel. Uppen ezek a gondolatok, amelyek a karácsony ünnepéhez fűződnek, egyáltalán nem gonoszak és helytelenek. Tehát mind a három gondolat: az elveszített boldog korszak, az elveszített szeretet, az elveszített élet; mind a három bibliai gondolat és igaz gondolat. Ha tehát bibliai gondolat, akkor ezeket úgy érthetjük, mint amelyek végképpen a pogányokhoz átkerültek, de a Biblia világából kerültek oda és mi csak a magunkét vesszük vissza akkor, amikor ezeket a gondolatokat újra magunkévá tesszük és egyeztetjük a Bibliával. Nincs semmi okunk rá, hogy ezeket pogány gondolatként elvessük magunktól. A karácsonyfa tehát jelkép és pedig az élet fájának a jelképe.

Mondottam, hogy az életfájáról van mondanivalóm, melyről a Bibliában két helyen olvasunk: a legelején és a legvégén. Az életfája összeköttetésben van a Paradicsommal a Biblia legelején. A Paradicsomban Isten mindenféle drága, jó gyümölcsöt termő fát ültetett és e fák között két fát: az életfáját és a jó és gonosz tudásának, ismeretének fáját. Ezek a kert közepén voltak. Azt nem olvassuk, hogy tiltva lett volna az életfájáról való evés és az egész helytelennek tűnik fel, hogy az ember nem evett még az életfájáról, mert ha evett volna, nem lett volna megmenthető. Mert éppen az életfájának a lényege mutatja, hogy az életet állandóan, újra meg újra kellett Istentől elfogadni; tehát az életfája nem adott olyan életet, amely vég nélkül folyt volna, hanem amelyet újra meg újra oltani kellett az életfájáról való folytonos evéssel. Tehát, amikor az ember elveszítette a Paradicsomot, amikor az angyal kikérgette őket, nem az volt a büntetés, hogy az életfájáról még egyszer ne egyenek, hanem, hogy ne egyenek örökké. Nem attól estek el, hogy örök életet kapjanak, hanem, hogy ne egyenek örökké; megszűnt a lehetőség, hogy az életfájáról egyenek. Azt jelenti, hogy állandóan kell enni a gyümölcsöt, hogy az életet felfrissítsük és megtaláljuk. Különbösen pedig az élet, az örökélet evésének magyarázata teljesen szemben áll Jézusnak a tanításával is, aki szintén azt tanította, hogy az embernek állandóan kell kapni az életet; mert az az Ige, amelyet ma kap és amely örökéletre buzgó forrásnak a vízévé lesz az emberben, olyan víz, amelyet az embernek állandóan kapni kell Istentől és ha az ember nem merít Istenből és nem kap vizet, az ember elveszti az életet. Ilyen volt a manna is, napról-napra kellett szedni. Nem olyat kaptunk, ami egyszer mindenkorra elég volt, hanem olyat, ami egy napra elég; kivéve a pénteket, mert az szombatra is elég volt. Az életfájának csak ez a elfogása helyes és értelmes, hogy az életfájáról szüntelen evett Ádám és Éva; de miután a kerub odaállott, többet nem ehettek. Ez az életfája a Paradicsomkertben. Jézus a latoknak a keresztén azt ígérte, hogy "még ma velem leszesz a Paradicsomban". Csak a magyar hiszekegyben van: szálla alá poklokra"; Jézus nem szállt alá a poklokra; a görög hiszekegy úgy mondja, hogy a halottak közé szállt. A Bibliából a pokol fogalma teljesen hiányzik és mikor az Úr Jézus meghalt, akkor a halottak közé szállt; de ahol Ő megjelent, ott van a Paradicsom, mert a Paradicsomot a Jézus Krisztusnak a jelenléte jelenti. Az életfája nem más, mint a mi Üdvözítőnk és az életfa, amely a teremtéskor odahelyezett, csak egy jövendölés, jelképe az életnek, melyet a mi Üdvözítőnk ad a mi számunkra. Tehát a paradicsombeli életfa csak jelkép volt, de olyan jelkép, amely a valóságban megvolt, vagyis nem a történet jelképe, hanem a történetben előforduló dolgok jelképesek. Tehát volt a Paradicsomban életfája, jó és gonosz tudásának fája. Ezek a dolgok megvoltak, de ezeket a dolgokat Isten azért teremtette, azért adta, hogy hogy ezek által tanítsa a még gyermek-emberiséget; valóság is volt, de csak jelképe volt valami sokkal dicsőbb és drágább valóságnak, amely benne lett valósággá a történelemben. Ha a Jelenések könyvét olvassuk, a 22. fejezetben újra ott találjuk a 12 kapus mennyei városban az életfáját. Azonban a kifejezés olyan, hogy tulajdonképpen nem is fát

kell érteni, az a szó fánál többet jelent, cserjést, egy egész ligetet, ami azt mutatja, hogy nem egy fa van már, hanem sok fa. Ez a jövendölés megsokasítja azt, amit az ember elveszített; vagyis az ember elveszített valami drága dolgot és ugyanazt visszakapja megsokasítva, megsokszorozva; ez az Istennek az ígérete. Azonban, hogy ha azt a szent várost nézzük, úgy, ahogy a Biblia leírja, akkor rájövünk arra, hogy ez is példázat, tehát a mennyei Jeruzsálem is példázat; tovább mehetünk, hogy ez a példázat lesz valósággá abban az alakban, ahogy a Jelenések könyvében olvassuk, mint ahogy valósággá lett a Paradicsom kertje, Mózes könyve szerint; mert amit a Jelenések könyve jövendöl, valami szellemi valóság lesz és nem testi valóság.

A testi képek csak jelképei annak a szellemi gazdagságnak, amely akkor a részünké lesz. Az életfája vagy ligete tehát a Jelenések könyvében szintén csak az Üdvözítőt jelenti, aki annak a városnak a temploma és napja is. Tehát nap is, templom is és életfája is. Már pedig karácsony ünnepében ott van a nap, mert akörül forog minden, a nap elfogy és újra kezd nőni: az Üdvözítő napja. De ott van a ragyogó fényvel ékesített életfája. A mennyei városban ott találjuk a legboldogabb és legigazibb karácsony ünnepét, amelyet valaha az emberiség ült és ülni fog.

Tehát jönni fog egy olyan karácsony ünnepe, amelyhez semmiféle más, korábbi karácsony nem fogható: az örök karácsony. Látjuk tehát, hogy a karácsony ünnepe mögött olyan fogalmak húzódnak meg, melyek minde-
nestül bibliai gondolatok. Mi tehát itt a pogány? Csak azért elvetni valamit, mert a pogányok is ünnepelték, nem valami okos dolog. Sőt örül-
nünk kell annak, hogy valami a pogányok lelkében is megmaradt, hogy nem engedte őket a kétségbeesésbe beleesni, hogy ott világított a lel-
kükben. Gyűlölködtek, elnyomták a gyengét, de egyszer egy évben leültek és azt mondták: volt egy boldog korszak, amikor az emberek szerették egymást. Hát ha a pogány lelkében ott világított ez a gondolat, emlék, akkor miért ne fogadjuk vissza mi ezt a tisztán bibliai gondolatot, úgy, mint a mi kincsünket?! És miért ne csináljunk karácsony ünnepet arra gondolva, hogy jön egy ünnep, amikor nem egy karácsonyfa fog be-
ragyogni az örök napnak a fényében és azon az örök karácsony ünnepen ott leszünk annak a táborában, akit a karácsonyfa jelképez. Mert ez a karácsonyfa egy földi fa, amelyet telerakunk ékességgel, amelyen rajta van minden gazdagság, amelyet az ember csak ki tud gondolni. Ez a gaz-
dagság eszünkbe juttatja azt a dicsőséget, amelyet Isten készít azok-
nak, akik Benne bíznak. Egyszer Istennek a gazdagsága ráömlik a világ-
ra, az emberre és ezt jelképezi a karácsonyfa a cukorkával a gyümölcs-
csel, a pompával, amibe beleöltözik. Azt mondják a rosszmájú emberek, hogy nem igaz dicsőség, mert nem a karácsonyfaból nőtt ki; de így igaz, így valóság ez, mert Isten bennünket is olyan áldással önt tele, ame-
lyek nem a mi életünk fáján teremtek és nem természetesen rajtunk, de Istennek a kegyelme mégis ránk önti őket, úgyhogy a karácsonyfa az Istenből ujjonanszületett életnek a leghűbb, legigazibb képe, mert azt mutatja, hogy az ember saját erejéből nem képes létre hozni a meleget; így adja ránk Isten a maga dicsőségét, meleget. Azzal a rossz váddal szemben, hogy a karácsony ünnepe pogány ünnep és éppen ezért a kereszténynek nem kell ünnepelni, azzal szemben csak ragaszkodjunk a mi régi jó karácsonyunkhoz, amely ezelőtt száz évvel ismeretlen volt Magyarországon, de amely mégis a maga bibliai gondolataival az emberiség elin-
dulásakor már ott volt; s amikor az emberiség elérkezik a célhoz, meg-
sokszorozódva már ott lesz újra, mint egy újra megtalált Paradicsom és egy újra megtalált karácsony ünnep.

írta: Csia Lajos